

Pressmeddelande
Mariehamn, 28 augusti 2025

Högskolan på Åland vill nå ut till de allra äldsta på Åland i nytt forskningsprojekt om hjärnhälsa

Erika Boman, forskare vid Högskolan på Åland, och Catharina Pomoell, forskningsassistent.

Just nu pågår ett nytt forskningsprojekt med syftet att öka kunskapen om hjärnhälsa hos de allra äldsta. Det betyder att ålänningar i åldern 85, 90 och 95 snart kommer att bli kontaktade och förfrågade om att delta.

Projektet genomförs genom hembesök på Åland, i Österbotten och i Västerbotten (Sverige) inom ramen för forskningssamarbetet GERDA, som Högskolan på Åland är en del av. Särskilt fokus ligger på kognition och psykiskt välbefinnande samt sociala och övriga hälsorelaterade faktorer som kan främja god hjärnhälsa.

– Vi sätter stort värde på att alla som önskar ska kunna bidra, även om man inte kan delta i alla delar av undersökningen. Behövs det kan hembesöken delas upp i flera tillfällen. I vårt projekt ska ingen exkluderas på grund av hög ålder eller funktionsnedsättning, säger Erika Boman, forskare vid Högskolan på Åland och ansvarig forskare för studien på Åland.

Åland har högst förväntad medellivslängd i Finland och lägst allmän sjuklighet, inklusive förekomsten av demenssjukdom, enligt Institutet för hälsa och välfärd (THL). Därför är det av särskilt intresse att genomföra undersökningen här.

Vad kan man som deltagare i studien förvänta sig?

Datainsamlingen sker primärt genom hembesök. Hemmet kan vara den äldres bostad, ett serviceboende eller på vårdinstitution. Under hembesöken intervjuas den äldre personen med stöd av strukturerade frågor. I tillägg görs vissa tester, såsom minnestest, mätning av blodtryck och puls och test av fysisk funktionsförmåga. Motsvarande datainsamling har genomförts inom GERDA tidigare och man har konstaterat att datainsamling genom hembesök möjliggör att fler kan delta.

Om personen själv inte kan svara på frågor och/eller ge samtycke till deltagande kommer närstående att tillfrågas. Även vård- och omsorgspersonal kan få bidra med uppgifter, efter samtycke.

– **Det är viktigt att få grundläggande uppgifter från så många som möjligt för att kunna presentera trovärdiga resultat**, förklarar Boman.

Så genomförs studien

- Alla personer som är födda 1940, 1935 och 1930 eller tidigare kommer att få ett brev med information och en förfrågan om att delta i undersökningen.
- Inom ungefär en vecka efter att brevet har sänts ut kommer vi att kontakta personen per telefon, om telefonnumret finns tillgängligt i telefonkatalogen, och informera kort muntligt och fråga om vi får komma och hälsa på. Alternativt kan personen som fått brevet eller närstående/ställföreträdare kontakta oss. Man kan även skicka in svar i ett frankerat svarskuvert.
- Om samtycke lämnas besöker en person ur projektgruppen den äldre personen i hemmet och samlar in data i form av strukturerade frågor och olika tester, till exempel blodtryck, puls, minnestest och gångtest. Datainsamlingen anpassas efter personens förutsättningar gällande till vilka delar personen kan/vill delta. Besöken kan även delas upp för att inte belasta personen för mycket vid ett och samma tillfälle.

Resultaten från projektet kommer att publiceras i vetenskapliga sammanhang men även i lokala sammanhang, och kan ligga till grund för beslutsfattande som rör hälsa och livsvillkor bland de äldsta på Åland.

För mera information kontakta

Erika Boman, forskare vid Högskolan på Åland
erika.boman@ha.ax, tel. 040-5676939

Fakta

GERDA är ett gränsöverskridande och tvärvetenskapligt forskningssamarbete mellan Umeå Universitet, Åbo Akademi, Yrkeshögskolan Novia, Seinäjoki Yrkeshögskola och Högskolan på Åland. De har tillsammans samlat in data om olika aspekter av äldres hälsa och livsvillkor i flera omgångar vilket hittills bland annat har resulterat i 30 doktorsavhandlingar och över 100 vetenskapliga artiklar. Deras mål är att främja ett gott åldrande genom kunskapsutbyte, samverkan, forskning och spridning av forskningsresultat.

[Läs mer om GERDA här.](#)